

KLAGANDE

GDL Gamla Dragarelaget AB, Lagergatan 1, 254 64 HELSINGBORG
Ombud: Advokaten C.R.

MOTPART

1. Miljönämnden i Helsingborgs stad, 251 89 HELSINGBORG
2. B-Oil AB, TYGELSJÖ
3. Tonys Budbil AB, HELSINGBORG

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 2 mars 2005, dnr 505-28670-02, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande enligt miljöbalken om efterbehandling av förorenad mark

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandet i vad det avser att Miljönämndens föreläggande skall riktas även mot annan än klaganden och avvisar klagandens yrkande om ett jämkat efterbehandlingsansvar.

YRKANDE M.M.

GDL Gamla Dragarelaget AB (i fortsättningen benämnt GDL) har hos Miljödomstolen yrkat att domstolen fastställer att B-Oil AB är solidariskt ansvarigt med GDL för efterbehandlingen samt att domstolen jämkar GDLs efterbehandlingsansvar.

Som grund för överklagandet har GDL anfört följande.

Av Miljönämndens beslut framgår under rubriken "Utredning" att såväl GDL som B-Oil AB får "...anses ha bidragit till föroreningen...". Av Länsstyrelsens beslut framgår av skälen att GDL och B-Oil AB båda är ansvariga verksamhetsutövare enligt 10 kap. 2 § miljöbalken. Det är i ärendet således utrett att GDL och B-Oil AB är solidariskt ansvari-

ga för efterbehandlingen. Något beslut om att även B-Oil AB är ansvarigt för efterbehandlingen föreligger dock inte. I yttrandet av den 20 januari 2005 hävdar Miljönämnden, att GDL är hänvisat att enligt 20 kap. 2 § 7 p. miljöbalken väcka talan vid Miljödomstolen om fördelningen av det solidariska ansvaret. En sådan talan måste förutsätta att ett beslut om solidariskt ansvar meddelats. Det enda beslut som meddelats i ärendet är att GDL är ensamt ansvarigt för efterbehandlingen av aktuell fastighet, varför Miljödomstolen måste fastställa att B-Oil AB och GDL är solidariskt ansvariga för efterbehandlingen.

Oaktat fördelningen av efterbehandlingsansvaret mellan flera ansvariga, skall enligt 10 kap. 4 § miljöbalken en skälighetsbedömning göras vid bestämmandet av omfattningen av respektive parts efterbehandlingsansvar. Enligt förarbeten och doktrin är utgångspunkter för skälighetsbedömningen bland annat hur lång tid som förflutit sedan föreningen ägt rum, samt den allmänna aktsamheten bedömd utifrån vad som kunde krävas av ett motsvarande företag i enlighet med dåtidens kunskap och branschpraxis. Ju längre tillbaks i tiden man kommer (1969 är "riktår"), desto större anledning till att jämka ansvaret. GDL har bedrivit drivmedelshantering på fastigheten under åren 1963 - 1993. Det kan således konstateras att en stor del av GDLs drivmedelshantering skedde för 30 - 40 år sedan, då kunskapen och praxisen beträffande drivmedelshantering var långt ifrån vad den är i dag. Beaktansvärda skäl för jämkning av GDLs efterbehandlingsansvar föreligger således.

DOMSKÄL

De i målet aktuella bestämmelserna är redovisade i Länsstyrelsens beslut. Därutöver bör även följande nämnas. Av 20 kap. 2 § första stycket 7. miljöbalken framgår att Miljödomstol prövar som första instans mål om fördelning av solidariskt ansvar mellan flera enligt 10 kap. 6 och 7 §§ på talan av någon av de solidariskt ansvariga.

Miljödomstolen gör följande bedömning.

Bestämmelsen om solidariskt ansvar i 10 kap. 6 § miljöbalken är en förenklingsregel som gör det möjligt för tillsynsmyndigheten att vända sig mot vem som helst av de verksamhetsutövare som bidragit till föreningarna, under förutsättning att de har bidragit

med mer än en obetydlig del i föroreningarna. En utgångspunkt i lagmotiven är nämligen att det många gånger är omöjligt att dela upp ansvaret mellan olika verksamheter som tillsammans har bidragit till en förorening i ett område. Regeln om solidariskt ansvar kan således användas efter tillsynsmyndighetens fria val, när så bedöms vara lämpligt.

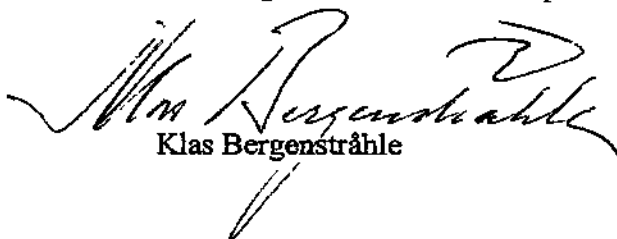
Såvitt handlingarna i målet utvisar rör det sig om en icke tillståndsgiven numera nedlagd drivmedelsanläggning på fastigheten Lummern 4 och där föroreningarna inte har samband med den nu pågående verksamheten. Det framgår inte heller annat av handlingarna i målet än att föroreningarna inte går att särskilja och att en efterbehandling lämpligen bör ske i ett sammanhang. I målet är heller inte utrett annat än att klaganden och B-Oil AB varit verksamhetsutövare på fastigheten och där kan ha bidragit till den förorening som avses med Miljönämndens föreläggande. Klaganden och B-Oil AB omfattas därför av det lagstadgade solidariska efterbehandlingsansvaret i 10 kap. 6 § miljöbalken.

Miljödomstolen finner, mot bakgrund av vad som framkommit i målet, att Miljönämnden har haft fog för sitt beslut att i det här fallet lägga ut ansvaret för efterbehandlingen av markområdet på GDL. Föreläggandet är således lagligen grundat och riktat mot en rätt adressat. Den som i enlighet med reglerna om solidariskt ansvar kan komma att stå även för andras föroreningar, kan då utnyttja möjligheten i 20 kap. 2 § första stycket 7. miljöbalken att ansöka om fördelning av det solidariska ansvaret, för att på så sätt söka delvis täckning för sina kostnader för efterbehandling från annan eller andra verksamhetsutövare. Detta kan dock endast ske genom att väcka särskild talan om fördelningen av det solidariska ansvaret vid Miljödomstolen.

Överklagandet skall därför avslås i vad det avser yrkandet att Miljönämndens föreläggande skall riktas även mot annan än klaganden och avvisas i vad det avser ett yrkande om ett jämkat efterbehandlingsansvar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (prövningstillstånd krävs)

Överklagande senast den 14 april 2005.

Klas Bergenstråhle

Bertil Varenius

I detta avgörande har deltagit rådmannen Klas Bergenstråhle, ordförande, och miljørådet Bertil Varenius. Föredragande har varit Kenneth Pettersson.

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

BESLUT

BILAGA 1

1(6)

2005-03-02

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Miljödomstolen

delg.kv

Ink. 2005-US- 1 i 505-28670-02

Akt M.495; 05
Aktbil. 2 rot. 10

Vår referens
Förvaltningsavdelningen
Elsa von Poehl
040/044-252524
040/044-252509/252576 (exp)

Klagande
GDL Gamla Dragarelaget AB

Ombud
C.R.

Överklagande av beslut av Miljönämnden i Helsingborg

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att tidsfristen i föreläggandet bestäms till sex månader efter delfäendet av Länsstyrelsens beslut.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden i Helsingborg beslutade den 29 maj 2002

att förelägga GDL Gamla Dragarelaget AB (nedan kallat GDL AB) med stöd av 10 kap 2, 4 och 6 § §, 26 kap 9 och 14 §§ miljöbalken, vid vite av 45 000 kronor, att senast sex månader efter delfäendet av beslutet ha utfört sanering av mark på fastigheten Lummern 4 vid platsen för den av bolaget tidigare bedrivna drivmedelsanläggningen,

att uppföljning av utförda åtgärder ska utföras med provtagning av jord och analys av alifater. Målet för saneringen är att underskrida Naturvårdsverkets riktvärden för mindre känslig markanvändning utan grundvattenskydd: Alifater C10 – C16, 500 mg/kg TS och C16- C35, 1000 mg/kg TS,

Lummern 4

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 21 10	6 88 11-9	lansstyrelsen@m.lst.se	www.m.lst.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 21 10	5050-3739		

att skriftlig anmälan skall ske till Miljönämnden inför sanering och samråd skall hållas med nämnden under saneringsskedet samt att GDL AB snarast möjligt efter att saneringen utförts meddela resultatet av uppföljningen till Miljönämnden.

I beslutet anfördes bl.a. följande. Tony Budbilar AB har, i egenskap av fastighetsägare, låtit utföra en markteknisk undersökning vid den numera nedlagda drivmedelsanläggningen på Lummern 4. Enligt rapport från undersökningen föreligger det ett behov av sanering i marken. Anläggningen etablerades 1963 av GDL AB. B-Oil AB bedrev verksamhet under åren 1998 – 2001. GDL AB har således hanterat petroleumprodukter vid anläggningen cirka tio gånger längre tid än B-Oil AB. Det har visat sig att föroreningen troligen består av diesel. Båda bolagen får därmed anses ha bidragit till föroreningen, om än inte i samma utsträckning. En sanering av markföroreningen bedöms vara behövlig och kostnaderna bör täckas av verksamhetsutövare. GDL AB bedöms, huvudsakligen på den tid man verkat på platsen, ha varit huvudsaklig verksamhetsutövare. B-Oil AB bedöms av samma skäl ha bidragit till föroreningen endast i begränsad mån. Någon egentlig uppdelning av ansvaret mellan bolagen låter sig emellertid knappast göras. Miljönämnden anser att i ett fall som det nu aktuella ligger det närmast till hands att rikta kravet enbart mot GDL AB.

Ni har överklagat beslutet och yrkat att Länsstyrelsen skall ändra Miljönämndens beslut så att efterbehandlingsansvaret samt därmed sammanhängande frågor skall utkrävas även av B-Oil AB i den omfattning som B-Oil AB får anses ha bidragit till föroreningen. Ni har anført bl.a. följande. Såväl GDL AB som B-Oil AB har hanterat petroleumprodukter vid anläggningen och får enligt Miljönämnden i egenskaper av verksamhetsutövare därmed anses ha bidragit till föroreningen under en tid av 33 år. Miljönämnden har ansett att krav på efterbehandlingsåtgärder skall riktas enbart mot GDL AB. Det måste emellertid antas att åtminstone en del av föroreningen beror på åtgärder av B-Oil AB – låt vara att någon mer precis ansvarsfördelning inte går att åstadkomma. Mot bakgrund härav är Miljönämndens beslut att låta GDL AB ensamt bära efterbehandlingsansvaret inte skäligt. Det torde dessutom sakna rättsligt stöd att helt efterskänka ansvaret i förhållande till en tidigare verksamhetsutövare och till nackdel för en annan, även om verksamhetsutövaren inte bidragit till föroreningen i samma utsträckning som den huvudsaklige verksamhetsutövaren. I enlighet med bestämmelserna i 10 kap

miljöbalken gör GDL AB gällande att ansvaret skall fördelas mellan dem som bedrivit verksamhet på fastigheten och därigenom bidragit till föroreningen – GDL AB och B-Oil AB – varvid ansvarsfördelningen i brist på annan ansvarsfördelningsgrund skall göras utifrån den tid som respektive verksamhetsutövare nyttjat fastigheten.

Miljönämnden har yttrat sig över överklagandet och då anfört bl.a. följande. Enligt Miljönämndens mening saknas skäl för jämkning enligt 10 kap 4 § första stycket miljöbalken. Detta har inte heller hävdats. Miljönämnden menar vidare att någon uppdelning av efterbehandlingsansvaret GDL AB och B-Oil AB emellan knappast låter sig göras i tillsynsärendet. Oavsett om en sådan uppdelning är möjlig eller ej har Miljönämnden emellertid möjlighet att förelägga en av flera förorenare - här GDL AB- att svara för hela efterbehandlingen, enligt 10 kap 6 § första stycket miljöbalken. GDL AB har därefter möjlighet att enligt 20 kap 2 § första stycket 7. miljöbalken väcka talan vid miljödomstol om fördelning av det solidariska ansvaret. Fördelningen av det solidariska ansvaret sker alltså i det mål som GDL AB kan initiera – inte i det nu aktuella ärendet. Följaktligen är det inte så som GDL AB uppger att Miljönämnden efterskänkt efterbehandlingsansvaret i förhållande till B-Oil AB till nackdel för GDL AB.

Ni har yttrat Er över det som tillförts ärendet och då anfört bl.a. följande. Miljönämndens slutsats beträffande möjligheten till uppdelning av ansvaret är orimlig. I brist på utredning som visar på hur mycket respektive part de facto bidragit till föroreningen är det enda rimliga att som utgångspunkt för fördelningen av ansvaret beakta det antal år som bolagen bedrivit drivmedelshantering på fastigheten. Därtill kommer möjlighet att enligt 10 kap 4 § miljöbalken jämka respektive parts ansvar. Enligt förarbeten och doktrin är utgångspunkter för skälighetsbedömningen bland annat hur lång tid som förflutit sedan föroreningen ägt rum, samt den allmänna aktsamheten bedömd utifrån vad som kunde krävas av ett motsvarande företag i enlighet med dåtidens kunskap och branschpraxis. Ju längre tillbaks i tiden man kommer desto större anledning finns att jämka ansvaret. GDL AB har bedrivit drivmedelshantering på fastigheten under åren 1963 – 1993. Det kan således konstateras att en stor del av GDL AB:s drivmedelshantering skedde för 30 – 40 år sedan, då kunskap och praxis beträffande drivmedelshantering var långt ifrån vad den är idag. Oaktat fördelningen av efterbehandlingsansvaret mellan GDL AB och B-Oil AB skall GDL AB:s ansvar jämkas. En talan enligt 20 kap 2 § 7 p miljöbalken måste

förutsätta att det i ett redan meddelat beslut är fastställt att ett solidariskt ansvar för efterbehandlingen föreligger.

Skäl för Länsstyrelsens beslut

Enligt 8 § lagen om införande av miljöbalken skall bestämmelserna i 2 kap 8 § och 10 kap 2 § miljöbalken tillämpas i fråga om miljöfarlig verksamhet vars faktiska drift har pågått efter den 30 juni 1969, om verkningarna av verksamheten alltjämt pågår vid tiden för miljöbalkens ikraftträdande enligt 1 § och om det föreligger behov av att avhjälpa skador och olägenheter som orsakats av verksamheten.

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999. Den miljöfarliga verksamheten har pågått efter den 30 januari 1969 och då verkningarna av denna pågick vid balkens ikraftträdande samt då behov föreligger av att avhjälpa uppkomna skador och olägenheter är miljöbalkens regler tillämpliga i ärendet.

Alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar enligt 2 kap 8 § miljöbalken till dess skadan eller olägenheten upphört för att denna avhjälps i den omfattning som kan anses skäligt enligt 10 kap miljöbalken.

Enligt 10 kap 1 § miljöbalken skall reglerna i 10 kap om förorenade områden tillämpas på mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Av 10 kap 2 § miljöbalken framgår att den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som bidragit till en förorening (verksamhetsutövaren) är ansvarig för efterbehandling av sådana områden, byggnader eller anläggningar som anges i 1 §.

Efterbehandlingsansvaret innebär att den ansvarige i skälig omfattning skall utföra och bekosta de efterbehandlingsåtgärder som på grund av föroreningar behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller för miljön. Detta följer av 10 kap 4 § miljöbalken. När ansvarets omfattning skall bestämmas skall beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna ägt rum, vilken skyldighet den ansvarige haft att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en

verksamhetsutövare visar att han bidragit till föroreningen endast i begränsad mån, skall även detta beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning. Om flera verksamhetsutövare är ansvariga enligt 10 kap 2 § miljöbalken skall de enligt 10 kap 6 § miljöbalken svara solidariskt i den utsträckning inte annat följer av att ansvaret är begränsat enligt 4 § första stycket. En verksamhetsutövare som visar att hans eller hennes bidrag till föroreningen är så obetydlig att det inte ensamt motiverar efterbehandling skall dock ansvara endast för den del som motsvarar bidraget. Vad de solidariskt ansvariga har betalat skall fördelas mellan dem efter vad som är skäligt med hänsyn till den omfattning i vilken var och en har medverkat till föroreningen och till omständigheterna i övrigt.

Enligt 26 kap 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas. Ett beslut om föreläggande får enligt 26 kap 14 § miljöbalken förenas med vite.

Av handlingarna framgår att GDL AB och B-Oil AB båda bedrivit verksamhet, som kan ha bidragit till föroreningarna på fastigheten. Båda bolagen är således ansvariga verksamhetsutövare enligt 10 kap 2 § miljöbalken. Det solidariska ansvaret enligt 10 kap 6 § miljöbalken innebär att var och en som bidragit till föroreningen kan åläggas att stå för hela den efterbehandling som bedöms vara skälig enligt 10 kap 4 §. Det är tillsynsmyndigheten som avgör mot vem som kraven skall riktas. Även om B-Oil AB har en andel av efterbehandlingsansvaret har Miljönämnden således haft rätt att ålägga GDL AB att utföra de efterbehandlingsåtgärder som kan anses skäliga enligt 10 kap 4 § miljöbalken.

Av utredningen i ärendet framgår inte när föroreningarna uppkommit. GDL AB påbörjade enligt handlingarna verksamheten 1963 och bedrev den till 1993. Med hänsyn till det antal verksamhetsår som GDL AB bedrivit verksamheten finner Länsstyrelsen inte att den omständigheten att verksamheten påbörjades redan 1963 bör medföra en jämkning av ansvaret. Graden av förorening, liksom åtgärdsbehovet har bedömts genom en jämförelse med Naturvårdsverkets förslag till riktvärden för förorenade bensinstationer. Riktvärdena har funnits i flera år och har tillämpats i ett stort antal av de områden där efterbehandlingsåtgärder efter oljeföroreningar har genomförts. I ärendet har behovet av de förelagda efterbehandlingsåtgärderna inte ifrågasatts. Inte heller har framkommit att

kostnaderna inte motsvarar miljönyttan. Enligt Länsstyrelsens mening kan de förelagda åtgärderna inte anses oskäligen enligt 10 kap 4 § miljöbalken.

Sammanfattningsvis finner Länsstyrelsen att överklagandet bör avslås. Den i föreläggandet bestämda tidsfristen bör dock ändras till sex månader efter delfäendet av Länsstyrelsens beslut.

MF
I den slutliga handläggningen av detta ärende har förutom undertecknad Elsa von Poehl, beslutande, rättssektionen, deltagit Mats Andersson, sektionen för miljöskydd – samhälle.

Detta beslut kan överklagas hos Växjö tingsrätt, miljödomstolen, se nedan.

E. von Poehl
Elsa von Poehl

Kopia till
Miljönämnden i Helsingborg
sektionen för miljöskydd - samhälle
rättssektionen

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Växjö tingsrätt, miljödomstolen. **Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.**

Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet ändras.

Skrivelsen skall undertecknas. Uppge även adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning så bör Ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. Annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

Behöver Ni veta mer om hur Ni skall göra kan Ni kontakta Länsstyrelsen, tel 040-25 20 00 (växel).